

PLAN FÖR STÖDANDE AV DEN ÄLDRE BEFOLKNINGEN 2021–2026

Innehåll

1	Inledning	3
2	Seniorerna i Lovisa i siffror	4
2.1	Befolkningsprognos	4
2.2	Servicestruktur	4
3	Ett åldersvänligt Lovisa	6
3.1	Delaktighet	7
3.2	Seniorer som användare av kultur-, idrotts- och bildningstjänster	7
3.3	Seniorer i sårbar ställning	7
4	Öppentjänsterna som klienterna får	8
4.1	Rådgivning och handledning	8
4.2	Seniorrådgivningen	8
4.3	Rehabiliteringstjänster	8
4.4	Hemvården	8
4.5	Närståendevård	9
5	Boendetjänster för klienterna	9
5.1	Att främja delaktighet inom boendeservicen	9
5.2	Dimensioner för självbestämmanderätt	9
5.3	Bedömning av verksamhetsförmågan	10
6	Ändrande personalstruktur inom seniortjänsterna	10
7	Utvärdering och mätare	10
8	Källor	11

1 Inledning

Enligt lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) ska varje kommun utarbeta en plan för sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand samt för att ordna och utveckla de tjänster och den närståendevård som äldre personer behöver. I planeringen ska åtgärder för rehabilitering och boende i hemmet prioriteras.

Lovisa stad har uppgjort en äldrepolitisk strategi för perioden 2013–2020. Verksamheten har utvecklats resultatrikt och målen har uppnåtts. År 2020 beslutade man att utarbeta en plan om verksamhetsförmågan bland seniorer 2021–2026 för att ytterligare öka verksamhetsförmågan och den upplevda livskvaliteten hos äldre personer i Lovisa. Planen följer Lovisa stads strategi som uppdaterades i april 2021.

Planen följer nationella rekommendationer och anvisningar för att främja äldres välbefinnande. Lovisa stad deltar i beredningen av Östra Nylands välfärdsområde i enlighet med riktlinjerna för strukturförändringen och projektet för framtidens social- och hälsovårdscentral. I projekten utvecklas tjänsterna samt förutsättningarna för personalens arbete och verksamhet. Ett av målen för det statligt finansierade projektet för strukturförändring och projektet för framtidens social- och hälsovårdscentral är att skapa mål som anknyter till servicestrukturen för det framtida socialvårdsområdet som omfattar alla kommuner i östra Nyland.

Vid uppgörandet av planen har man använt välfärdsenkäten som genomfördes i början av 2021 och de svar som inlämnades av 65 år fyllda personer. Resultaten från seniortjänsternas klientbelåtenhetsenkät som genomfördes hösten 2020 har också använts vid uppgörandet. Dessutom har Lovisa stads olika planer och anvisningar använts i beredningen. De dokument som har styrt arbetet finns förtecknade i slutet av planen.

Planen för stödande av den äldre befolkningen innehåller ett brett spektrum av mål och åtgärder, och planen kommer att utvärderas och uppdateras under perioden. Planen har utarbetats under ledning av en styrgrupp som valts av grundtrygghetsnämnden. En arbetsgrupp och verkstäder som byggts upp kring olika teman har ansvarat för det praktiska genomförandet. Till dokumentet har bifogats en verkställighetsplan.

Medlemmarna i arbetsgruppen bestod av anställda i grundtrygghetscentralen (Ulrika Lundberg, Monica Sund, Satu Nybondas, Kirsimaria Määttä, Camilla Söderholm, Päivi Hämäläinen, Carita Schröder). De har även deltagit i ledningsgruppens arbete. Ledamöter i grundtrygghetsnämnden och stadsfullmäktige har även varit medlemmar i styrgruppen (Eva Sederholm, Päivi Bärlund, Nina Björkman-Nystén, Ilkka Relander). Dessutom kallades till arbetsverkstäder klienter, samarbetspartner, övriga stadens anställda och tjänsteinnehavare från olika sektorer.

2 Seniorerna i Lovisa i siffror

2.1 Befolkningsprognos

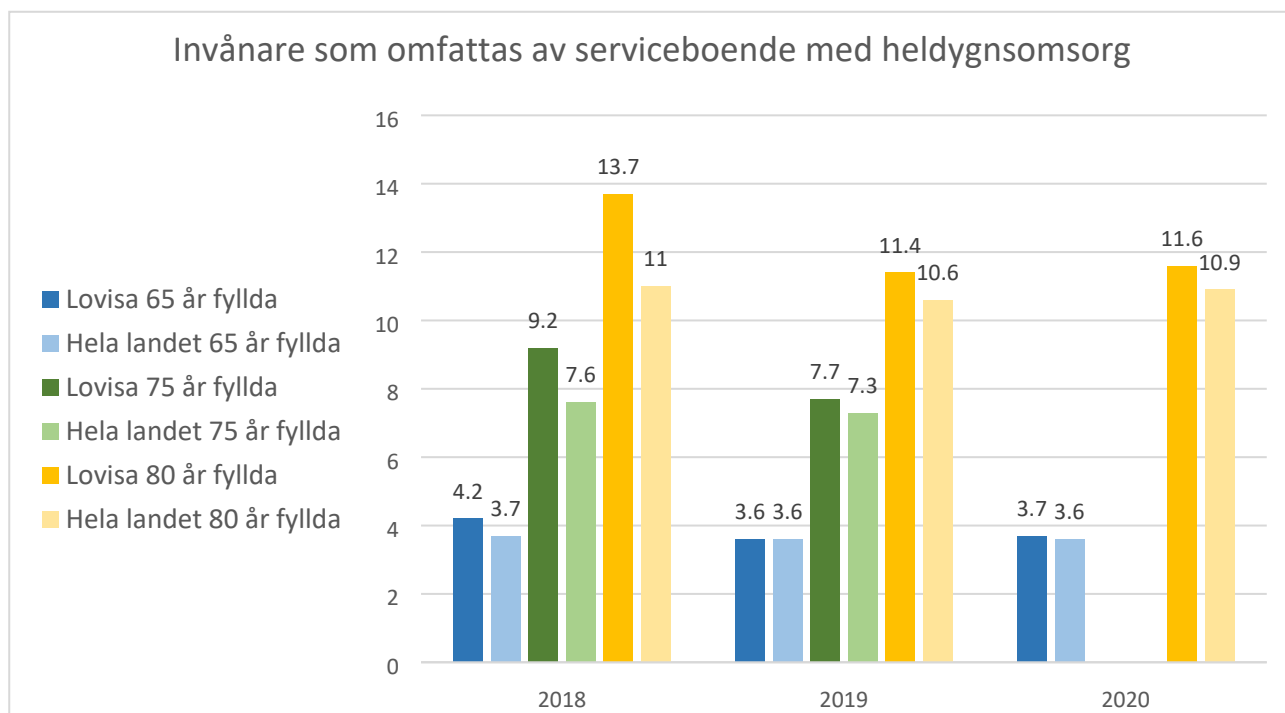
Bild 1. Lovisas befolkning år 2019–2020 och befolkningsprognos för åren 2021–2026

Befolkning år 2019-2020 och befolkningsprognos 2021: befolkning 31.12.					
Lovisa		65–74	75–84	85–	75+
Befolkning	2019	2 523	1 242	530	1 772
	2020	2 485	1 318	546	1 864
Befolkningsprognos	2021	2 452	1 427	544	1 971
	2022	2 399	1 526	541	2 067
	2023	2 335	1 626	546	2 172
	2024	2 339	1 666	564	2 230
	2025	2 260	1 761	570	2 331
	2026	2 253	1 789	601	2 390

2.2 Servicestruktur

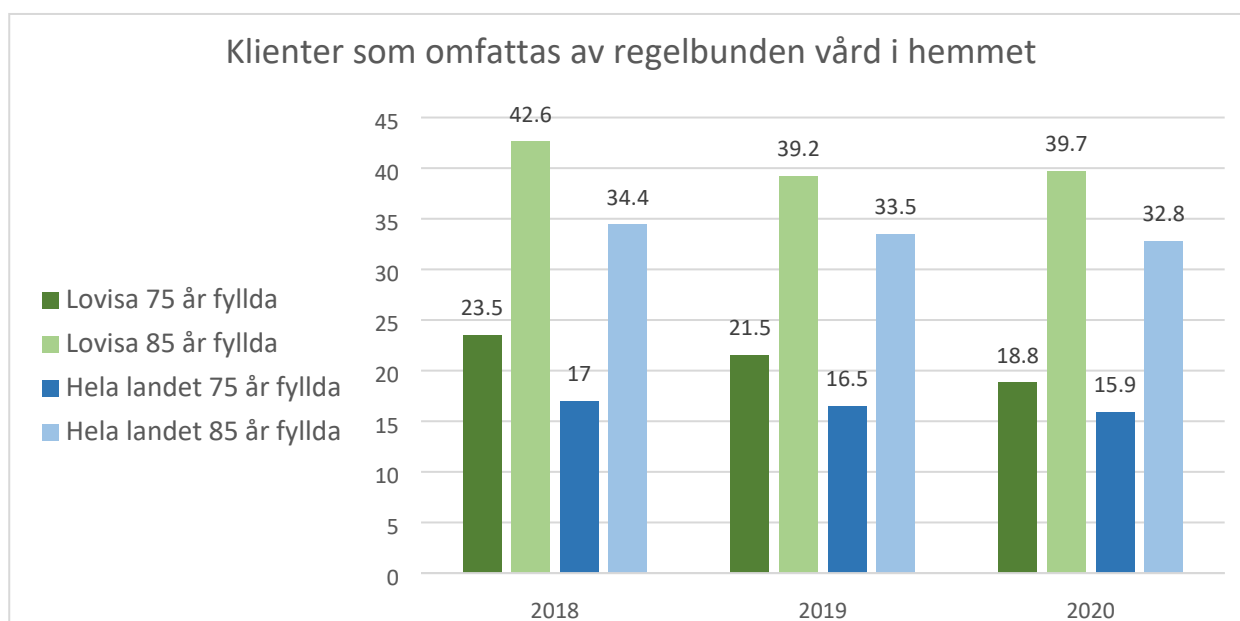
I Lovisa är de nuvarande andelarna av 75 år fyllda (8,2 procent) och av under 75-åringar (en procent) högre än genomsnittet.

Bild 2. Utvecklingen av serviceboende med heldygnsomsorg 2018–2019 (Källa: Sotkanet)

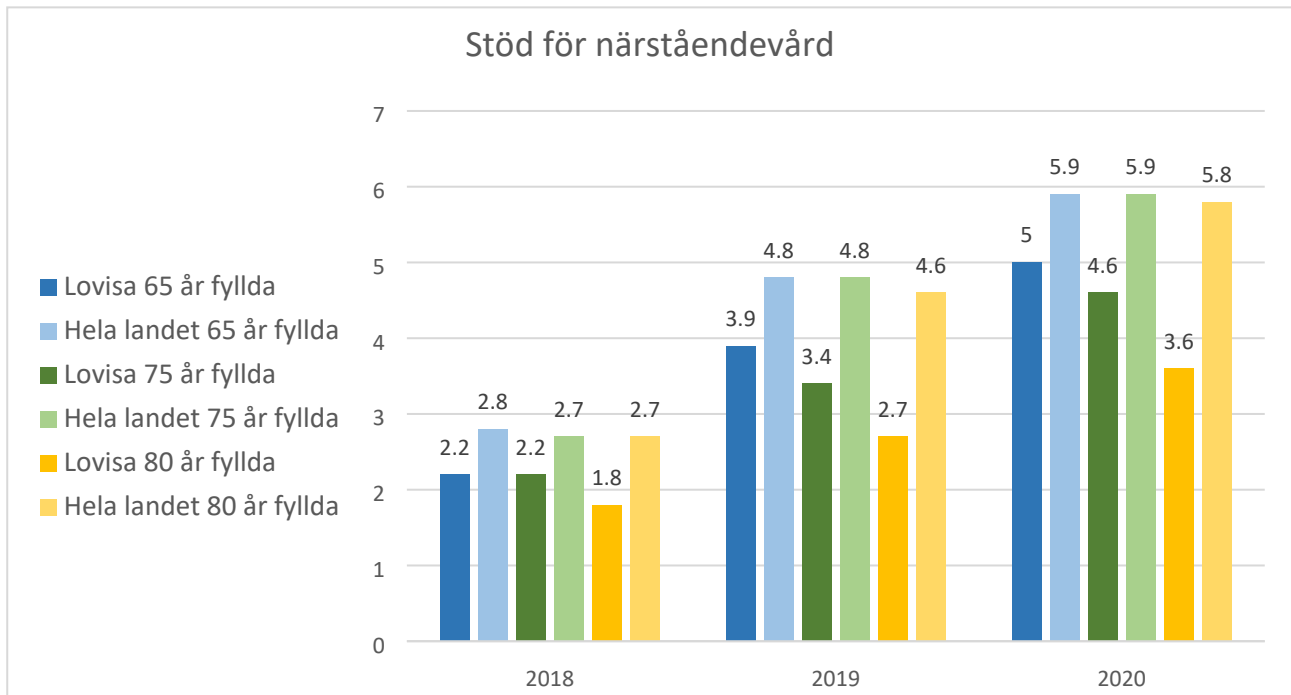
Hemvårdens täckningsgrad i Lovisa överskrider också genomsnittet.

Bild 3. Klienter som omfattas av regelbunden vård i hemmet (Källa: Sotkanet)

Täckningsgraden för närståendevården håller på att sjunka i Lovisa.

Bild 4. Andelen personer som får stöd för närståendevård (Källa: Sotkanet)

Målen för utvecklingen av servicestrukturen i Lovisa är att andelen serviceboende med heldygnsomsorg 2026 sjunkit både bland personer under och över 75. Målet är också att staden i framtiden ska ha mer serviceboende, där staden kan vara en samarbetspartner vad gäller tillhandahållandet, även om staden inte tillhandahåller serviceboendetjänsten själv. Syftet är att förbättra hemvårdens täckningsgrad baserar sig på användningen av mätaren av verksamhetsförmåga, så att hemvårdstjänster bättre kan riktas till dem som behöver tjänsterna mest.

3 Ett åldersvänligt Lovisa

I Lovisa är andelen äldre personer hög och andelen fortsätter att öka. Lovisas styrka när det gäller att uppfylla stadens strategiska mål är att Lovisa är åldersvänlig och att staden är en fungerande boplatz även för äldre personer. I en fungerande miljö som stöder äldre personers verksamhetsförmåga betonas säkerhet och trygghet samt tillgänglighet och framkomlighet. I denna plan tar man hänsyn till de aspekter inom välfärd som relaterar till delaktighet, en meningsfull vardag och fungerande tjänster.

3.1 Delaktighet

Delaktighet och gemenskap är viktiga dimensioner av välfärd. Äldre personers förmåga att påverka, delta och uppleva att de är en del av samhället omkring dem påverkar deras upplevda hälsa. Detta påverkas av en tillgänglig boendemiljö, möjligheter att påverka och delta, individuellt planerade stöd och tjänster samt resurser för deltagande.

Lovisa stad har utarbetat ett gemensamt dokument som innehåller välfärdsberättelsen för 2017–2020 och en välfärdsplanen för 2021–2024. Lovisa stad har deltagit i beredningen av Östra Nylands tillgänglighets- och framkomlighetsprogram för 2021–2025. I Lovisa har man uppgjort ett delaktighetsprogram för 2021–2023 samt mål och åtgärder för trafiksäkerhetsarbetet i Lovisa. Alla dessa planer och deras verkställighet bidrar också till att upprätthålla och bevara äldre personers verksamhetsförmåga.

Seniorerna ses som en resurs i Lovisa. Äldre personer är aktiva frivilligaktörer samt medlemmar i föreningar och organisationer. De utgör också en viktig ekonomisk resurs som mångsidiga användare av tjänster och bringare av köpkraft. Frivilligverksamhet förbättrar livskvaliteten för äldre personer, både som individuella aktiva aktörer och som målgrupp för frivilligverksamhet.

Seniorernas delaktighet förbättras också genom äldrerådets verksamhet och i boenderådet.

3.2 Seniorer som användare av kultur-, idrotts- och bildningstjänster

Äldre personer är aktiva och intresserade konsumenter av idrotts- och kulturtjänster. Det är en utmaning att nå även de personer som inte aktivt uppsöker verksamheten eller tjänsterna. Pandemin har också medfört ändrade behov och sätt att producera tjänster.

Kultur- och idrottstjänsternas verksamhet utvecklas utifrån seniorernas behov och önskemål. I kultur- och idrottstjänsternas verksamhet

- satsar man på att identifiera seniorernas behov och att motta klienternas erfarenheter
- satsar man på att utnyttja olika kanaler för kommunikation
- beaktar man utmaningarna som relaterar till transportbehov
- kombinerar man olika aktörers tjänster
- tillhandahåller man elektroniska tjänster för individer och grupper
- förstärker man gruppanpassning och trivsel.

Seniorerna studerar också mycket. Man ska möjliggöra studierna och i det ska man beakta sådana sätt att genomföra verksamheten som lämpar sig för seniorer.

3.3 Seniorer i sårbar ställning

Då man planerar verksamheten och tjänsterna ska man särskilt beakta seniorer som är i sårbar ställning. Det att man i tid sörjer för servicebehovet för denna grupp påverkar det framtida servicebehovet. Planen för att inleda uppsökande seniorarbete genomförs som samarbete mellan välfärdstjänsterna och seniortjänsterna.

4 Öppentjänsterna som klienterna får

4.1 Rådgivning och handledning

Inom projektet Framtidens social- och hälsovårdscentral utvecklar man rådgivning och handledning för äldre personer. Syftet är att skapa en regional rådgivningstjänst och att bygga ut tjänsten med olika rådgivningsserviceställen, en chat och en elektronisk serviceförteckning.

Vi utvecklar klienthandledningen vidare genom att standardisera grunderna för beviljande av tjänsterna, den preliminära bedömningen och bedömningen av servicebehovet.

4.2 Seniorrådgivningen

Vad gäller att upprätthålla seniorers verksamhetsförmåga är det centralt att olika hälsorelaterade problem kan förutses och förebyggas. Seniorrådgivningsverksamheten är sådan hälsorådgivning avsedd för äldre personer för vilken man under senaste år har skapat olika modeller i Finland. Utvecklandet av en passlig modell och genomförandet av seniorrådgivningen utgör en del av åtgärdsprogrammet.

4.3 Rehabiliteringstjänster

Äldre personers verksamhetsförmåga kan påverkas med olika rehabiliterande tjänster. Rehabilitering måste erbjudas i ett tillräckligt tidigt skede för att man ska uppnå resultatrikhet. Som en del av planen ändras hemrehabiliteringen, dagverksamheten och rehabiliterande tjänster som ges i hemmet. Klienterna bör hänvisas i ett tillräckligt tidigt skede till dessa tjänster för att tjänsterna ska vara nyttiga och resultatrika.

Vi ökar tillgängligheten inom rehabiliteringstjänsterna genom att producera tjänsterna som samarbete mellan enheterna. Klienterna och de närstående påverkar aktivt utformningen och genomförandet av tjänsterna.

4.4 Hemvården

Utvecklingen av hemvården fokuserar på att förstärka egenvårdarskapet och att utnyttja nätverksmässigt arbete. Hemvården utvecklas kraftigt som en del av beredningsarbetet för välfärdsområdet. Personalstrukturen för hemvården utvecklas i enlighet med kommande rekommendationer för dimensionering.

4.5 Närståendevård

Målet är att öka andelen närståendevård och att bättre sörja för välbefinnande och upprätthållande av verksamhetsförmågan för såväl vårdgivare och vårdade personer. Ett mångprofessionellt team

erbjuder tjänster och stöd till närståendevårdsfamiljerna. Tjänsterna för närståendevårdsfamiljerna ändras fördomsfritt för att tillgodose familjernas individuella och föränderliga behov.

5 Boendetjänster för klienterna

I Lovisa har man under tidigare år genomfört en omfattande plan för utveckling av boendetjänster. Byggnadsbeståndet har förnyats i planen. Under planperioden kommer verksamheten inom bostadstjänsterna att utvecklas utifrån innehållsrelaterade teman och genom att utveckla personalstrukturen. Kvalitetsarbete och upprätthållande av verksamhetsförmågan styr verksamheten vid enheterna för boendetjänster.

5.1 Att främja delaktighet inom boendeservicen

Seniorernas delaktighet innebär

- möjlighet att inverka på tjänsterna – såväl på tjänsternas tillgänglighet och typ
- rätt att uttrycka sig och att få sina åsikter hörda
- rätt att skapa en vardag som reflekterar en själv
- rätt att höra till en ”grupp”, men också att bli sedd och hörd som en individ
- möjlighet att vara aktiv och att delta i meningsfulla sysslor inom ramen för de egna resurserna och gränserna
- att upprätthålla sociala förhållanden med anhöriga och närstående samt att vid behov få stöd till det
- att få tillräckligt med information på klarspråk så att den äldre personen kan ta ställning och fatta beslut om sina egna angelägenheter
- att delta i uppgörandet och ta ställning till innehållet i den egna vårdplanen och de egna riktlinjerna för vård
- rätt att växelverka med andra människor flera gånger om dagen.

Delaktighet säkerställs genom dagliga öppna diskussioner och genom att be om respons med kundbelåtenhetsenkäter. Åsikter, önskemål och ställningstaganden antecknas i vårdplanen så att alla som deltar i vården känner till dem. Att möjliggöra delaktighet för äldre personer utgör en del av vårdarbetet.

Delaktighet förbättras även genom serviceboendets boenderåd.

5.2 Dimensioner för självbestämmanderätt

Med självbestämmanderätt avses individens rätt att göra val och fatta beslut om sitt eget liv samt att förverkliga dessa val och beslut. Klientens rätt till självbestämmande, rätt till privatliv, rörelsefrihet och andra grundläggande rättigheter respekteras. Klientens önskemål och åsikter beaktas i planeringen och genomförandet av klientens tjänster. Klienten har möjlighet att leva enligt sin egen rytm och göra val i vardagsfrågor. Klienten känner miljön som sitt hem och klienten känner sig trygg. På enheterna uppgörs i förväg planerad praxis och en skriftlig plan för hur man främjar och stöder klientens rätt att bestämma om sig själv.

5.3 Bedömning av verksamhetsförmågan

Mätaren av verksamhetsförmåga RAI kommer att införas inom seniortjänsterna. Med RAI får man kvalitetsmätare och andra mätare för att förbättra kompetensen samt verksamhetens innehåll och struktur. Med hjälp av systemet RAI kommer Lovisa att få värdefull jämförelseinformation för att mäta effektiviteten och resultatrikheten av verksamheten. Bedömningen visar också hur rehabiliteringsverksamhet bör inriktas på klienter i tjänsterna.

6 **Ändrande personalstruktur inom seniortjänsterna**

I den uppdaterade lagstiftningen har man fastställt bindande mål för personaldimensioneringen. Personalen inom boendetjänsterna ökas på planmässigt. Personalens yrkesstruktur ändras under perioden och nya tjänster kommer att skapas. I åtgärdsplanen ingår en plan för utveckling av personalstrukturen.

Vi ökar personal till seniortjänsternas öppenvårdstjänster i enlighet med kommande lagstiftning och rekommendationer. Under perioden kommer yrkesstrukturen inom öppenvårdstjänsterna att ändras, och nya tjänster skapas och befintliga tjänster ändras. Åtgärdsplanen uppdateras under perioden med en plan för utveckling av personalstrukturen inom öppenvårdstjänsterna.

7 **Utvärdering och mätare**

Genomförandet av åtgärdsdelen i planen följs upp och planen uppdateras årligen till att motsvara ändrade behov i Lovisa. Utvärderingen av åtgärdsplanen baseras på övervakning av mätare och indikatorer styr uppdateringen av planen. Den viktigaste mätaren är servicestrukturen för seniorer och indikatorer som relaterar till äldre personers hälsa.

Utvecklingen av servicestrukturen, diversifieringen av tjänsterna och införandet av flexibla tjänster utgör en del av helheten.

8 **Källor**

Lovisa stads välfärdsenkät 2021

Seniortjänsternas klientbelåtenhetsenkät 2020

Lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre 28.12.2012/980

Nationellt åldersprogram fram till år 2030: För ett ålderskunnigt Finland. Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:32

Kuntoutuksen uudistaminen: Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022 (Att förnya rehabiliteringen: Rehabiliteringens verksamhetsplan för 2020–2022). Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:39

Mot ett åldersvänligt samhälle: Rapport från arbetsgruppen för reform av servicen för äldre personer. Rapporter och promemorior 2020:16 social- och hälsovårdsministeriet 26.6.2020

Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen 2020–2023: Målet är ett åldersvänligt Finland. Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:30

Livskraft på äldre dar: kostrekommendation för äldre personer. Institutet för hälsa och välfärd THL 2020

Valtioneuvoston periaatepäätös. Potilas- ja asiakasturvallisuusstrategia 2017–2021 (Statsrådets principbeslut. Patient- och klientsäkerhetsstrategi 2017–2021). Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2017:9.

Potilas- ja asiakasturvallisuusstrategia 2017–2021. Toimeenpanosuunnitelma (Patient- och klientsäkerhetsstrategi 2017–2021. Verkställighetsplan). Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:1

Lovisa stads strategi 2021

Välfärdsberättelse 2017–2020 och välfärdsplan 2021–2024

Lovisa stads program för delaktighet 2021–2023

Programmet för tillgänglighet och framkomlighet 2021–2025

Mål och åtgärder inom trafiksäkerhetsarbetet i Lovisa